

Påverkansprogram för unga som begått brott

Anki Olsson
socioonom

Socialtjänstens arbete med unga som begår brott

- Socialtjänsten har en stor och viktig roll inom påföljdssystemet för barn
- Vård genom socialtjänsten är den vanligaste påföljden för ungdomar
- *Samtalet* är socialtjänstens mest använda verktyg i arbetet med unga lagöverträdare
- Många ungdomar återfaller i brott

Kunskap om verksamma insatser

Sociala interventioner

Hemmaplanslösningar

- Beteendepåverkande
- Multimodala
- Familjefokuserade

Ingen enskild metod framgångsrik för alla

Principer för effektiv behandling

- Riskprincipen (vem)
Differentiera unga utifrån risk för återfall i kriminalitet.
- Behovsprincipen (vad)
Insatser måste riktas mot dynamiska riskfaktorer, konkreta beteenden och färdigheter med betydelse för kriminella handlingar
- Responsivitet (hur)
Behandlingspedagogiken måste vara anpassad till den unges inlärningsstil

Möjligheter att stötta förändringsprocessen

- Lyckas få den unge att känna sig sedd och lyssnad till
- Förstärka och motivera så att den unge vinner något för sin förändrade inställning
- Upptäcka och identifiera speciella situationer/personer med betydelse för processen
- Individanpassa behandlingsmål
- Bygga på det som fungerar

Motivation

Motivation är beroende av både *yttre* och *inre* drivkrafter

Yttre faktorer

Samhällets reaktioner på brott
Rättsliga konsekvenser
Påtryckningar från familjen

Inre faktorer

Mognadsprocess
Förmåga till självreflektion
Förändrat tankesätt
Strategier att uppnå personliga mål

Förutsättningar för motivation

Motivation är ett spontant beteende som inte kan frambringas av någon annan än den unge själv, men vi kan skapa förutsättningar för att en intern motivation ska utvecklas

Kunskap om motivation och förändringsprocesser ger socialtjänsten större möjligheter att skapa dessa förutsättningar.

Motivation till förändring kan öka med:

- ▣ personligt och empatiskt bemötande
- ▣ individuellt anpassade mål
- ▣ insatser som stärker resurser och bygger på det som fungerar
- ▣ hjälp att reflektera kring negativa konsekvenser av brott
- ▣ upplevda fördelar med ett förändrat beteende

Föreslagna insatser

▣ Påverkansprogram dominerar

Föreslås i 56% av vårdplaner

▣ Stor variation av andra insatser

Placering utanför hemmet	19%
Drogtester	14%
Behandlingssamtal	11%
Utredning	11%
Samtal med soc.sekr	8%

Påverkansprogram år 2004

- Lokalt utformade
- Varierande innehåll och omfattning
- Individuellt anpassade
- Viss föräldramedverkan
- Varierad målgrupp med skiftande behov
- Många återfall i brott
- Särskilt vårdbehov

Påverkansprogram för förändring – analysmodell

Syfte	Genomförande	Förändring
Påföljd	Konsekvens	Yttre förutsättningar
Påverkan	Dialog	Inre förutsättningar

Påverkansprogram för förändring – behandlares bild

Programmet som del av ett sammanhang
Ge tankar och strategier för framtiden

Viktiga faktorer:

- Motivation till förändring
- Stöd från omgivningen
- Fungerande vardag
- Positiva kamratkontakter

Påverkansprogram för förändring - ungdomars bild

Programmet som del av ett sammanhang
Ingen betydelse → stor hjälp för förändring

- ▣ Behandlarens bemötande
- ▣ Förståelse *och* utmaning
- ▣ Eget engagemang

Behandlarens betydelse

Kan lyssna
Är trovärdig
Skapar relation

Positiv upplevelse
Våga berätta
Fullfölja
Få hjälp

Ungdomarnas förändringsprocesser

- Viktiga relationer
- Drastiska händelser
- Negativa konsekvenser av brott
- Mognadsprocesser

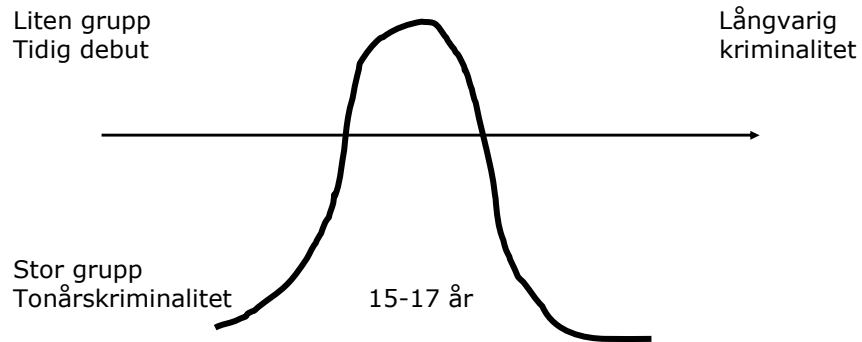
Slutsatser

- Flera faktorer och processer bakom ungdomars delaktighet i brott → olika vägar till förändring
- Förändringsprocesser påverkas av
 - *individuella förutsättningar*
 - *faktorer i omgivningen*
 - *livshändelser*
 - *relationer*
- Socialtjänstens insatser kan bidra till att motivera och stötta ungdomar till förändring

Möjlighet till förbättring

- Principer för verksam behandling
 - **risk**
 - **behov**
 - **responsivitet**
- Kommunikation och tydlighet
- Förutsättningar för motivation
- Satsa rätt!

Extra - Kriminell utveckling

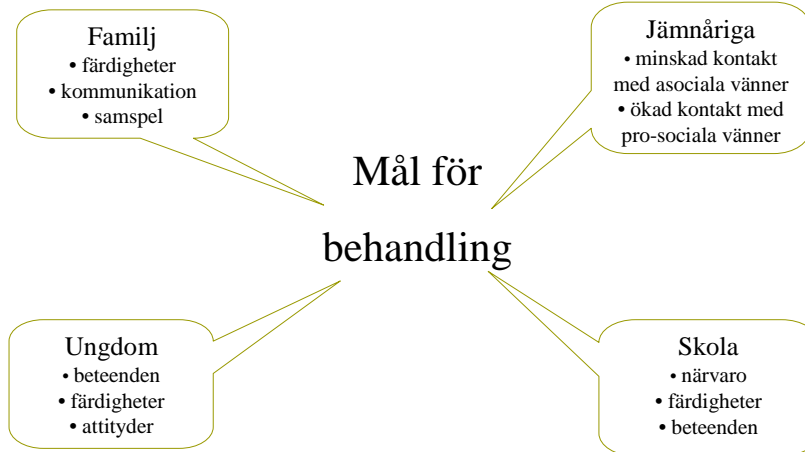

T. Moffit, 1993

Extra - Högriskfaktorer för bestående kriminalitet (Andrews & Bonta, 1998)

Högriskfaktorer för bestående kriminalitet	"The Big Four" -Fyra riskfaktorer av särskild vikt	Beteendehistoria Tidigare kriminalitet och/eller våldsamt beteende
		Antisociala personlighetsmönster T ex impulsivitet, egocentricitet, spänningssökande
		Antisociala attityder Värderingar som understödjer kriminellt beteende
		Antisocialt umgänge och isolering från positiva, icke-kriminella kamrater
	Familjefaktorer Inkl kriminalitet och psykosociala problem, svag omsorgsförmåga, Bristande tillsyn och olämpliga uppfostringsmetoder	
	Svårigheter kring skola/sysselsättning	
	Fritid utan vuxentillsyn Ostrukturerade aktiviteter i sällskap med antisociala kamrater	
	Missbruk	

Extra - Lovande mål för behandling

Extra - Vad bestämmer utfall av behandling?

(Hubble et al, 1999)

